

PAZITI DA SAM DIZAJN NE POSTANE NOSITELJ TEME

ANTE FILIPOVIĆ GRČIĆ □ Split

MDC: Uspješno surađujete s muzejima u oblikovanju povremenih izložaba / stalnih postava. Što ste po zvanju te kako ste i kada svoj profesionalni interes usmjerili i prema dizajnu izložaba ili stalnih postava?

ANTE FILIPOVIĆ-GRČIĆ: Po zvanju sam viši dizajner za tekstil i odjeću, ali sam se nakon završenog studija usmjerio na grafički dizajn. Prije početka suradnje s Muzejom grada Šibenika već sam više godina radio kao grafički dizajner u nekoliko tvrtki. Prvi poslovi za Muzej podrazumijevali su nekoliko dizajnerskih rješenja plakata i kataloga za muzejske izložbe, a prvi veći angažman grafičkog opremanja izložbenog prostora bio je rad na stalnom postavu Muzeja grada Šibenika 2012.

MDC: Smatrate li da dizajn muzejskih izložaba ima svojih specifičnosti? Koje biste od njih izdvojili?

A.F.-G.: Dizajn muzejskih izložaba ima svojih specifičnosti. Ponajprije, dizajner izložbe mora stalno imati na umu da se izložba postavlja radi prezentacije neke muzejske, povijesne teme i/ili muzejske građe te da je glavna zadaća izložbe edukativna. Stoga dizajnerska rješenja ne smiju zasjeniti bit izložbe već vizualnim rješenjima glavnu temu izložbe treba približiti širokoj publici. Drugim riječima, cilj je grafičke opreme prostora interpretirati temu izložbe, učiniti je zanimljivijom, privlačnijom i vizualno je dopuniti, a pritom paziti da sam dizajn ne postane nositelj teme. Zato je najvažnije tijesno surađivati s kustosima, koji pak moraju detaljno upoznati dizajnera s materijalom i temom izložbe.

Rad s muzejima u manjim sredinama ima i dodatnu specifičnost: dizajner se obično susreće sa zastarjelim izložbenim prostorima, a tu je, naravno, i redovito skromni budžet izložbe, koji je obično u nerazmjeru s očekivanjima autora o tome kako bi izložba trebala izgledati.

MDC: Kakva su vaša iskustva u komunikaciji s naručiteljima (u kontekstu rada s institucijama)? Jesu li vaše zamisli uvijek glatko prihvaćene? Donose li se odluke jednoglasno ili katkad ima otpora pa svoje ideje morate strpljivo obrazlagati naručiteljima? Koji su najčešći problemi?

A.F.-G.: Moja su iskustva s kustosima i ravnateljima muzeja pozitivna u smislu zajedničkog rada na osmišljavanju izložbe. Mogu reći da podjednako pridonosimo izgledu izložbe, odnosno moja rješenja obično nađu na odobranje kustosa, ali jednako sam tako redovito spreman usvojiti njihova drugačija mišljenja o tome koje

sl.1.-5. Stalni postav Muzeja grada Šibenika 2012.

dijelove izložbe treba riješiti na neki drugi, njima prihvatljiviji način. Jedino što mi je uvijek žao jest to što se u opsežnom i zahtjevnom radu na izložbi zapravo najmanje vremena ostavi za samu grafičku opremu i postav izložbe, čime se dizajnera obično dovode u vremenski škripac.

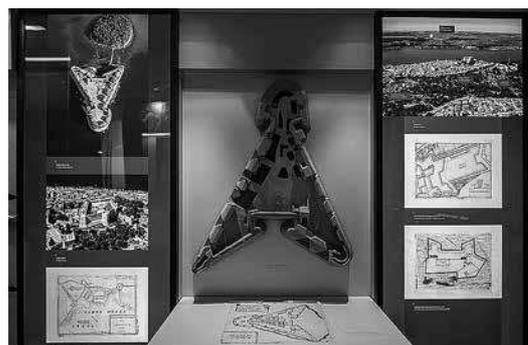
MDC: Nakon vašega prvog susreta s novim projektom, to jest naručiteljima, što očekujete u daljnjoj etapi vaše suradnje s muzejskim profesionalcima?

Što bi, prema vašemu mišljenju, već u toj konceptualnoj fazi trebao sadržavati dobro pripremljeni zadatak (osim pismenih uputa kustosa koje se odnose na sadržaj i ideju prezentacije, vrstu izložbe, mjesto i vrijeme održavanja, ciljane korisnike, upute vezane za zahtjeve konzervatora i, naravno, sredstva kojima raspolaže projekt)?

A.F.-G.: Više-manje sve što je navedeno u pitanju upravo je ono što očekujem od kustosa, uz, naravno, stalne konzultacije i pregled rješenja tijekom rada.

MDC: Recite nam nešto o organizaciji, planiranju i postavljanju prioriteta tijekom vođenja projekta?

A.F.-G.: Najprije se upoznam s muzejskom građom

koja će biti izložena, i to u smislu količine, dimenzija i značenja svakoga pojedinog predmeta da bih mogao procijeniti koliko će grafička oprema izložbe uopće imati mjesta i koliko će biti važna. Primjerice, ako je izložba “siromašna” izvornom građom, što nije rijetkost, grafička će rješenja imati veću ulogu u interpretaciji tematike, za razliku od izložaba s većim brojem izložaka i vitrina. Potom od kustosa prikupim sav ilustrativni materijal kojim raspoložu, uz upute što od svega toga treba vizualno naglasiti i u kojoj mjeri. Nakon toga izradim rješenje prve pozicije u izložbi, iz koje se odmah može iščitati smjer u kojemu idem, odnosno grafički koncept cijele izložbe.

Ako ga kustosi prihvate, dalje sve ide glatko.

MDC: Koliko vam je vremena potrebno za fazu planiranja i razvoja projekta, a koliko za fazu realizacije? Recite nam nešto i o vašem iskustvu analize i procjene rezultata radi odabira najboljih rješenja.

A.F.-G.: U tome nema pravila, sve ovisi o opsegu izložbe,

broju suradnika, njihovim rokovima i, naravno, budžetu. Katkad se grafičko opremanje neke zahtjevne, velike izložbe realizira u doslovce deset dana, odnosno u mnogo kraćem vremenu od realne procjene.

Uglavnom nisam imao drukčijih scenarija.

MDC: Pri postavljanju muzejskih izložaba ili stalnih postava u prezentaciji se susrećete i s interpretacijom različitih vrsta građe – od povijesne, prirodoslovne, tehničke, arheološke i likovne do suvremene umjetnosti. Je li neka vrsta muzejske građe zahtijevala više pozornosti ili znanja?

A.F.-G.: Rekao bih da to nema bitnije veze s vrstom građe. Neovisno o tome je li riječ o arheološkom predmetu ili, recimo, o fotografiji, za dizajnera su najveći izazov predmeti koji ne “govore” dovoljno sami o sebi, već ih treba interpretirati popratnim grafičkim ili drugim dizajnerskim rješenjem i učiniti jasnim i zanimljivim posjetitelju. Meni su osobito zahtjevne bile, recimo, teme u stalnom postavu šibenskog muzeja koje nisu potkrije-

sl.6. Izložba '17 sati 57 minuta 16. rujna 1991', Muzej grada Šibenika, 2016.

pljene građom već ih je u potpunosti trebalo obraditi isključivo grafičkom interpretacijom (primjerice, šibenska katedrala sv. Jakova, epidemija kuge 1649., srednjovjekovni gradski vodoopskrbni objekt četiriju *bunara*, povijesne orgulje itd.).

MDC: Muzejski projekti obuhvaćaju vrlo često vrlo širok dijapazon baštinskih tema što pred vas stavlja izazov učenja i interpretacija. Osim inicijalnih uputa i razrada tema koje dobivate od kustosa koliko se tim aspektom morate baviti sami (ili članovi vašega tima)?

A.F.-G.: Dosad nisam imao potrebe sam dodatno proučavati baštinske teme koje sam dizajnerski obrađivao. Stručna priprema i upute koje dobivam od kustosa Muzeja grada Šibenika obično su sasvim dovoljni i malo kad imam potrebu za dodatnim informacijama.

MDC: Osim klasičnih metoda pripovijedanja, projekcija, fotografija danas se očekuje da muzejske izložbe i postavi uključuju što više novih tehnoloških rješenja.

Koji su najčešći problemi s kojima se susrećete? Na kakva ograničenja nailazite?

A.F.-G.: Na isključivo financijska.

MDC: Koji su vam vaši najdraži projekti i zašto? (izdvojite nam neke)

A.F.-G.: 1. Stalni postav Muzeja grada Šibenika (2012.) – grafička oprema postava.

A zašto...? Arheologija, povijest, graditeljstvo, umjet-

nost, gospodarstvo, ratovi, tvrđave, kuga... cijela povijest jednoga grada i okolice tijekom gotovo 8000 godina, mnoštvo raznorodnih tema koje je trebalo ilustrirati, interpretirati i grafički povezati unutar tri etaže izložbenog prostora od približno 800 m². Koliko god je to bilo profesionalno, a i vremenski zahtjevno (moj ukupni angažman "stao" je u tri mjeseca!), mogu reći da sam i uživao u tom poslu zbog iznimno ugodne suradnje s projektantom Vinkom Peračićem, fotografom Tomislavom Šmiderom i kustosima šibenskog muzeja. Uz izloženu priču o razvoju grada, koja je sama po sebi iznimna, posjetitelji Muzeja redovito su oduševljeni i samim prostorom, pa tako i mojim doprinosom cjelokupnoj priči.

2. Izložba *17 sati 57 minuta 16. rujna 1991.* (Muzej grada Šibenika, 2016.) – grafička oprema izložbe

3. Izložba *Kumatski vremeplov* (Muzej grada Šibenika, 2017.) – grafička oprema i likovni postav izložbe

Obje navedene izložbe bile su mi velik dizajnerski izazov zbog više-manje sličnog razloga: riječ je o temama za koje je manjkalo izvorne muzejske građe, ali zato nije manjkalo nematerijalnih priča koje je trebalo prenijeti posjetiteljima. U oba primjera temu je grafičkom opremom velikih formata trebalo interpretirati na način da velike zidne plohe "nose" priču izložbe. Obje su realizirane za desetak dana.

Među njima se izdvajaju:

- stalni postav Muzeja grada Šibenika (2012.)
- izložba *Arheološka istraživanja u Šibensko-kninskoj županiji od 1995. do 2015. godine* (2015.)

sl.7.-8. Izložba 'Kurnatski vremeplov',
Muzeju grada Šibenika, 2017.

- izložba *Velištak* – život naselja kasnog neolitika (2016.)
- izložba *17 sati 57 minuta 16. rujna 1991.* (2016.)
- izložba *Kurnatski vremeplov* (2017.).

Razgovor vodila: Lada Dražin-Irbuljak, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

ANTE FILIPOVIĆ GRČIĆ

Rođen je u Splitu. Diplomirao je na Tekstilno-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, smjer Dizajn tekstila i odjeće. U grafičkom je dizajnu od 1997. do 2003. i od 2010. do danas, što je s vremenom dovelo do otvaranja dizajnerskog studija zFG, koji je i baza dvaju poznatih šibenskih gradskih festivala, OFF Jazz&Bluesa i FALIŠ-a, festivala alternative i ljevice, čiji je ujedno i umjetnički direktor. Profesionalni je član Hrvatskoga dizajnerskog društva. Suraduje s mnogim kulturnim i drugim javnim institucijama, ponajviše u Šibeniku, gdje i živi. Autor je brojnih zapaženih vizualnih identiteta i plakata, od kojih su neki uvršteni na velike svjetske izložbe i u kataloge. Više je puta angažiran kao kustos izložaba koje su bile dio programa festivala FALIŠ. Redoviti je suradnik Muzeja grada Šibenika, za koji je u posljednjih desetak godina izradio niz grafičkih rješenja plakata, kataloga i drugih tiskanih izdanja te opremio više izložaba.